

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevin ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

7.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhoito on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien

ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhuoltopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut

Askolan perusopetuksessa opetussuunnitelmaa noudatetaan sellaisenaan ja tässä luvussa kuvatuin tarkennuksin.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana on oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt. Perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden

mukaisesti, jolloin kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja arvioidaan jatkuvasti ja tukea siirretään joustavasti tarpeen mukaan ja oppilaan etu huomioiden. Resurssien toteutumista seurataan sekä koulu- että kuntakohtaisesti. Koulukohtainen ryhmäkohtaisten tukimuotojen alkusuunnitelma kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan ja toteutuminen lukuvuosisuunnitelman arviointiin.

Rehtori vastaa lukuvuosisuunnitelman koulukohtaisista tarkennuksista yhteistyössä henkilöstön kanssa. Rehtori seuraa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteutumista ja vastaa lukuvuoden aikana tarvittavien toimenpiteiden tekemisestä, mikäli oppimisen edellytyksiä tukevissa opetusjärjestelyissä havaitaan muutostarpeita. Suunnitelmassa kuvataan koko lukuvuoden tavoitteet, sisällöt ja toimintatavat myös oppimisen tuen osalta. Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan, millä tavalla ja missä kohdissa sekä keiden toimesta lukuvuoden aikana toimintaa arvioidaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja toiminnan käytänteisiin.

Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan ~~sen~~ pedagogiset periaatteet ja ratkaisut, joiden perusteella toimintaa ohjataan. Pedagogisten ratkaisujen perustana toimii inklusioperiaate. Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan myös pienluokkien oppilaiden integraatioperiaatteet.

Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan opetusryhmien muodostamisen periaatteet ja lukuvuodelle myönnetty tuntikehys sekä rehtorin koulullaan kohdentama tuntikehys. Tämä tarkoittaa luokkien ja jakoryhmien muodostamisen periaatteita, valinnaisaineita koskevien opetusryhmien muodostamisen periaatteita sekä periaatteita, joilla pienluokat toimivat. Osana edellä mainittua, kirjataan myös luokat ja niiden ryhmäkoot sekä jakoryhmien ja valinnaisryhmien ryhmäkoot sen lukuvuoden aikana

Lukuvuoden ohjaajaresurssi ja sen kohdentaminen kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan, millä periaatteilla yleisopetuksen ohjaajaresurssia, pienluokkien luokkaohjaajan resurssia ja kohdennettua ohjaajaresurssia kohdennetaan. Oppilaskohtaiseen päätökseen perustuvat toimenpiteet ja järjestelyt määritellään oppilaan oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelmassa.

Kielitietoinen opetus ja eriyttäminen ovat opettajan toiminnan ryhmäkohtaisia järjestelyjä, joita on kuvattu luvussa 4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat. Opettajan opetuksen suunnittelun tulee aina perustua oppilaiden tuntemukseen, oppilaiden ja opetusryhmän / -ryhmien vahvuuksiin ja tuen tarpeiden tunnistamiseen. Eriyttäminen on siten perusta, jolle oppimisen tuen ryhmäkohtainen tuki rakennetaan. Luokanopettaja ja aineopettaja vastaavat oman oppituntinsa ja oppiaineensa eriyttämisen periaatteista ja toimintatavoista. Osana oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä ovat myös opettajan tekemät ratkaisut fyysisessä oppimisympäristössä, kuten istumajärjestys ja tilan erilaiset rajaamiset samoin kuin valitut opetusmenetelmät ja -välineet sekä muut oppituntien rakenteisiin liittyvät asiat. Oppitunneilla tapahtuva hyvinvointi-, vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opetus sekä ryhmäyttäminen ovat oppimisen edellytyksiä luovaa toimintakulttuuria. Erilaisia toimintatapoja luodaan opetuksen yhteissuunnittelulla, esim. alakoulussa luokka-aste yhteistyöllä, yläkoulussa aineryhmätoiminnalla, sekä molemmissa yhteissuunnittelulla erityisopettajan kanssa.

Erityisopettajan pienryhmien muodostamisen periaatteet kuvataan kohdassa Ryhmäkohtaiset tukimuodot.

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan opettajien yhteissuunnittelun periaatteet ja käytännöt.

Tavoitekokonaisuuksittain eteneminen on kuvattu opetussuunnitelman luvussa 5.4.3.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

7.3.1 Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.2 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen

tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut

Askolan perusopetuksessa noudatetaan perustetekstiä sellaisenaan ja seuraavin tarkennuksin.

Rehtori vastaa ryhmäkohtaisten tukimuotojen suunnitelmasta, toteutumisesta sekä niiden arvioinnista lukuvuoden aikana. Kirjaukset tehdään koulukohtaisesti lukuvuosisuunnitelmaan.

Rehtori suunnittelee, millä tavalla ryhmäkohtaisten tukimuotojen resurssi kohdennetaan. Tämä perustuu oppilasryhmien tuen tarpeiden arviointiin ja tehdään yhteistyössä opettajien ja erityisopettajien kanssa. Resurssi on myönnetty lautakunnan päättämässä tuntikehyksessä (minimi 0,122 vuosiviikkotuntia / oppilas). Koulukohtaisessa lukuvuosisuunnitelmassa eritellään resurssin kohdentaminen yleiseen tukiopetukseen, opetuskielen tukiopetukseen ja erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä. Rehtori vastaa resurssin käytön kohdentamisesta, seurannasta ja yhdenvertaisesta toteutumisesta.

Yleinen tukiopetus

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet ja edistymään opinnoissa. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle voidaan opettaa oppimisen taitoja ja strategioita sekä opiskelutaitoja. Myös tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen ja yhteisöllisen toiminnan tavoitteiden opetus voi olla osana yleistä tukiopetusta.

Yleistä tukiopetusta antaa ja siitä on vastuussa luokanopettaja tai aineopettaja. Sitä voi antaa myös erityisopettaja. Yleistä tukiopetusta voidaan antaa luokan- tai aineopettajien samanaikaisopetuksena, mikäli koulun työjärjestyksissä on mahdollista luoda tällaista resurssia. Erityisopettajan antama tukiopetus tulee erottaa ryhmäkohtaisten tukimuotojen pienryhmäopetuksesta tai oppilaskohtaisesta tukitoimesta. Pääsääntöisesti erityisopettajan antama tukiopetus tapahtuu oppitunnin ulkopuolella.

Oppilaan ohjaaminen yleiseen tukiopetukseen perustuu oppilaiden oppimisen ja osaamisen seurantaan ja opettajan oppilaantuntemukseen. Opettajan tulee pyrkiä ennakoimaan ja tukemaan oppilasta varhaisessa vaiheessa. Opettajan, erityisopettajan, oppilaan ja huoltajan

yhteistyöllä on tärkeä merkitys siinä, että oppilas sitoutuu tukiopetukseen. Osallistuminen tukiopetukseen on esimerkiksi edellytys sille, että oppilas voidaan siirtää oppilaskohtaisten tukitoimien piiriin.

Yleisen tukiopetuksen resurssi tuntikehyksessä kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Samoin kirjataan se, millä tavalla resurssin käyttöä toteutetaan ja seurataan. Oppilaskohtaisesti tukiopetus kirjataan Wilmaan.

Opetuskielen tukiopetus

Oppilaalla, jolla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi, on oikeus opetuskielen tukiopetukseen. Opetuskielellä tarkoitetaan opetuksen järjestäjän perusopetuslain 6 §:n mukaisesti oppilaalle osoittaman koulupaikan opetuskieltä. Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetus on maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lisäksi tarkoitettu viittomakielisille oppilaille, ja esimerkiksi oppilaille, joilla on kielen kehityksen häiriötä tai kehitysvammaisuuteen, monimuotoiseen kehityshäiriöön tai autismikirjoon liittyvää kielellisen kehityksen häiriötä. Tukimuoto on tarkoitettu opetuskielen hallinnan tukemiseen eikä sillä voi korvata muuta, esimerkiksi muiden oppimisvaikeuksien vuoksi oppilaalle annettavaa tukea. Opetuskielen tukiopetus ei ole myöskään peruskielitaidon opetusta, vaan se on nimenomaan tukea opetuskielen hallintaan. Opetuskielen tukiopetus ei ole suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetusta, joka on äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineen yksi oppimäärä.

Opetuskielen tukiopetus rinnastuu yleiseen tukiopetukseen järjestämisen ja toteuttamisen osalta, mutta se kohdistuu sisällöllisesti nimenomaan opetuskielen taidon tukemiseen siten, että oppilaan on mahdollista paremmin seurata opetusta ja edetä opinnoissaan.

Opetuskielen tukiopetuksen resurssi tuntikehyksessä kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus toteutetaan ensisijaisesti samanaikaisopetuksena yhdessä ryhmän opettajan kanssa, jolloin erityisopettaja tukee koko opetusryhmää. Opettajat voivat jakaa opetusryhmää joustavasti. Erityisopettajan antama opetus voi myös tarkoittaa sitä, että osa oppilaista siirtyy erityisopettajan kanssa toiseen tilaan pienryhmään. Tällaiset pienryhmät ovat joustavia ja tilapäisiä. Mikäli oppilaalla on toistuvaa ja jatkuvaa tarvetta saada opetusta erityisopettajan pienryhmässä, on arvioitava oppilaskohtaisten tukitoimien tarve. Edellä mainitusta johtuen erityisopettajan tulee seurata ryhmäkohtaisessa tuessa pienryhmäopetukseen osallistuvia oppilaita.

Erityisopettajan antamaan opetukseen kohdennettava tuntikehys sekä koulukohtaiset tarkennukset kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan. Lukuvuosisuunnitelmaan tulee kirjata opetuksen yhteissuunnittelun, samanaikaisopetuksen ja konsultaation periaatteet ja käytännöt.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalveluja.

Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut

Oppilaskohtaisen tuen valmisteluvastuu on oppilaan luokanopettajalla tai aineenopettajalla ja erityisopettajalla ja tarvittaessa näiden yhteistyönä. Tähän valmisteluun tulee ottaa mukaan oppilas ja hänen huoltajansa.

Oppilaan oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi alkaa siitä, että tarkastellaan oppilaan opetusryhmän oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, kuten eriyttämistä ja koulunkäynninohjaajan tuen riittävyttä. Lisäksi arvioidaan oppilaan saamaan tukea osana ryhmäkohtaisia tukimuotoja eli oppilaan osallistumista tukiopetukseen ja esimerkiksi erityisopettajan tilapäisiin pienryhmiin. Tuen tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan osaamisen arviointitieto ja muu tieto ja näyttö.

Poissaoloista tai muulla tavoin ilmenevästä motivaation puutteesta johtuva oppilaan heikko suoriutuminen ei ole lähtökohtainen peruste oppilaskohtaisille tukitoimille. Myös tarkkaavuuden, toiminnanohjauksen, tunnesäätelyn tai muun käyttäytymisen haasteen ilmetessä oppilasta on ensisijaisesti tuettava omassa opetusryhmässään. Näissä tilanteissa

oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tueksi on koottava myös koulun muita, esimerkiksi opiskeluhuollollisia tukitoimia.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi käsitellään oppimisen tuen ryhmässä. Ryhmään kuuluu koulun rehtori, erityisopettajat sekä oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja. Ryhmän tehtävänä on myös jatkuvasti arvioida oppimisen tuen kokonaisuuden toteutumista. Oppilaiden tukitoimien tulee aina perustua oppilaiden yhdenvertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun ja oppilaiden yksilölliseen tuen tarpeeseen.

Mikäli oppilaan tuen tarpeen arviointia varten tarvitaan opiskeluhuollon asiantuntijaa, kootaan oppilaalle yksilökohtainen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä (oppilas-ohr), jonka kokoaminen ja toiminta on määritelty opiskeluhuoltosuunnitelmassa OPS:n luvussa 8. Oppilas-ohr:n kokoontumisesta tehdään kirjaukset myös Wilman muistioon, oppilaan opiskeluhuoltokertomukseen.

7.4.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

7.4.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

Tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaista tukea mahdollisimman nopeasti, jos on ilmeistä, etteivät ryhmäkohtaiset tukimuodot ole hänen kohdallaan riittäviä.

Luokanopettaja tai aineenopettaja sekä erityisopettaja valmistelevat oppilaan siirtämisen oppilaskohtaiseen tukeen, kirjaavat tuen tarpeen arvioinnin sekä oppilaskohtaisen tuen suunnitelman. Yläkoulussa tämä tapahtuu aina myös yhteistyössä oppilaan luokanvalvojan kanssa. Arviointi ja suunnitelma kirjataan wilman pedagogiseen asiakirjaan ja edellä mainitut opettajat / luokanvalvoja vastaavat kirjaamisesta oppilaskohtaisesti sovitulla tavalla.

Mikäli oppilaalle on tehty esimerkiksi erityisopettajan lukitesti tai oppilaalla on koulupsykologin tai muun asiantuntijan lausuntoja, tulee nämä ottaa arvioinnissa huomioon. Tuen tarpeen arviointi ei kuitenkaan edellytä näiden tekemistä (kts oppiaineen rajaaminen).

Arviointia ja suunnitelmaa laadittaessa tehdään aina yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Arviointia ja suunnitelmaa laadittaessa on aina myös arvioitava opiskeluhuollon eli koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin konsultaatiota tai laajempaa yhteistyötä. Nämä yhteydenotot tehdään aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Hallintopäätöksen oppilaskohtaisesta tuesta tekee palvelualuejohtaja.

7.4.3. Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.

Tukea koskeva päätös

Oppilaskohtaisten tukitoimien päätöksen tekee palvelualuejohtaja. Päätös perustuu laadittuun arviointiin ja suunnitelmaan. Oppilaskohtaiseen tukeen siirtyminen on oppiaineperustainen päätös. Siinä siis päätetään oppilaan tukitoimista oppiainekohtaisesti. Mikäli oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa on perusteena oppilaan käyttäytymiseen ja toimintaan liittyvät haasteet, on huomioitava näiden toissijaisuus päätöstä tehtäessä.

Päätöstä tehtäessä on myös huomioitava tavoite, jonka mukaan oppilaan tuen tulee toteutua lähikoulussa. Mikäli oppilas tarvitsee oppilaskohtaisena tukitoimena erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisopetuksen pienluokassa, tulee huomata, että lähikoulussa ei ole aina mahdollista tarjota pienluokkaopetusta.

Kun oppilaalle on tehty tukea koskeva päätös, se on lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa oleva. Tuen tarvetta tulee kuitenkin arvioida säännöllisesti ja jos tarve muuttuu tai loppuu, päätös voidaan kumota uudella päätöksellä, joka perustuu uuteen arviointiin.

Oppilaalle alakouluvaiheessa tehty päätös tulee tarkistaa viimeistään 6. luokan lopussa 7. luokalle siirryttäessä. Mikäli oppilas muuttaa Askolaan toisesta kunnasta, tulee tukea koskeva päätös tarkistaa kahden kuukauden kuluessa oppilaan saapumisesta Askolan perusopetukseen. Uusi päätös perustuu oppilaan aiempiin asiakirjoihin ja oppilaan uudessa koulussa sekä luokanopettajan tai aineopettajan ja erityisopettajan yhteisesti laadittuun arviointiin ja suunnitelmaan. Muutto- ja nivelvaiheissa on huomioitava, että opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto tulee siirtää salassapitovelvoitteiden estämättä.

7.4.3.1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä

Askolassa tarkennetaan, että erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että oppilas on tämän oppilaskohtaisen tukitoimen piirissä, jos oppilas on erityisopettajan antamassa opetuksessa oppiaineen tunneista puolet (50%) tai vähemmän. Tämä tarkennus perustuu perustetekstiin, jossa määritellään tukea alle puolet ja enemmän kuin puolet - ilmauksilla. Myös tasan puolet on mahdollinen tuen määrä oppiaineessa. Tämä tarkennus on tehty, jotta erityisopettajan antamasta opetuksesta ei synny erilaisia käytänteitä.

Oppilaalle kirjataan päätös erityisopettajan osittaisesta pienryhmäopetuksesta tilanteissa, joissa on arvioitu, että ilman tätä tukea oppilas ei kykene suoriutumaan oppiaineen oppimäärästä tai hänellä on muutoin oppimista estäviä haasteita. Näitä ovat esimerkiksi oppimisvaikeudet tai neuropsykiatriset haasteet.

Oppilaskohtaisena tukitoimena tehty päätös osittaisesta opetuksesta pienryhmässä on pitkäkestoinen ja määritellään päätöksessä, joka perustuu arviointiin ja suunnitelmaan. Tuen tarpeen arviointijakso on pääsääntöisesti lukuvuosi.

Mikäli oppilaalla on päätös erityisopettajan antamasta opetuksesta vain osittain pienryhmässä, päävastuu oppilaan arvioinnista on oppilaan luokanopettajalla tai aineenopettajalla. Oppilaan työskentely perustuu opetusryhmän oppimiskokonaisuuksiin, niiden tavoitteisiin, sisältöihin ja arvioitaviin töihin. Arviointia tulee kuitenkin tehdä yhteistyössä erityisopettajan kanssa.

Erityisopettajan pienryhmän oppilasmäärä ja kokoonpano perustuu opetusryhmien tarpeisiin ja erityisopettajan arviointiin ryhmän pedagogisesta toimivuudesta. Perustellussa tilanteessa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Koulun oppimisen tuen ryhmässä voidaan arvioida pienryhmäopetuksen joustavuutta ja opetusryhmien tarkoituksenmukaista perustamista. Viime kädessä opetusryhmistä vastaa rehtori.

7.4.3.2. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yli puolet tai kokonaan pienryhmässä

Mikäli oppilaalla on tilanne, jossa oppimäärän hyväksytysti suorittaminen edellyttää merkittävää erityisopetuksen tukea, hänelle tulee tehdä päätös erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta, joka on yli puolet oppiaineen tunneista tai kokonaan pienryhmässä. Lyhyt aika tämän tuen piirissä on mahdollinen perustellussa tilanteessa, kun oppilaalla on oppilaskohtaisten tukitoimien päätös.

Mikäli oppilas ei ole kokonaan pienryhmässä, päävastuu oppilaan arvioinnista on oppilaan luokanopettajalla tai aineopettajalla kuitenkin aina yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien

kanssa. Oppilaan työskentely perustuu opetusryhmän oppimiskokonaisuuksiin, niiden tavoitteisiin, sisältöihin ja arvioitaviin töihin.

7.4.3.3. Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaan tuen tarve voi olla hyvin laaja-alaista, kokonaisuudessaan oppimiseen ja koulunkäyntiin vaikuttavaa. Tällöin oppilaalle voidaan tehdä oppilaskohtaisen tukitoimen päätös opetuksesta erityisluokassa. Päätös perustuu aina laajaan arviointiin ja arviointia varten tulee kerätä myös asiantuntijatietoa ja -lausuntoja oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä haasteista. Tämän arvioinnin ja tiedon keruun tueksi on tärkeää arvioida oppilaan oppilas-ohr:n perustamisen tarve.

Oppilaan opetusjärjestelyt kuvataan oppilaan oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelmaan. Suunnitelmaan tulee aina kirjata oppilaan mahdollisuus osallistua opetukseen osana yleisopetusta hänen taitojensa ja kykyjensä mukaisesti. Opettajan ja erityisluokanopettajan tulee aina yhdessä suunnitella oppilaan tukitoimet, opetusjärjestelyt ja muut opetukseen osallistumisen periaatteet. Oppilaan osallisuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta tulee tietoisesti pitää yllä ja vahvistaa.

Erityisluokassa saa olla maksimissaan kymmenen oppilasta. Tämä määrä voidaan tilapäisesti ylittää kuluvan lukuvuoden loppuun. Määrä voidaan ylittää niin, että opetusryhmässä on kahden erityisluokanopettajan resurssi, ja ryhmää voidaan jakaa.

Oppilaita, joilla on oppilaskohtaisen tukitoimen päätöksessä erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa, saa olla yhden opettajan opetusryhmässä enintään viisi. Tällä tarkoitetaan yleisopetuksen opetusryhmää, jossa on ryhmän omia oppilaita ja / tai erityisluokan oppilaita integroituneena. Mikäli tätä joudutaan lukuvuoden aikana tilapäisesti ylittämään, arvioidaan mahdollinen lisäresurssin tarve.

7.4.3.4. Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.5. Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittäväällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.4.3.6. Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitetut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Tulkitsemis- ja oppilaskohtaiset avustajapalvelut sekä apuvälineet

Oppilaalla on oikeus tarvitsemiinsa palveluihin. Palveluiden järjestämisen tavoitteena on se, että oppilas voi osallistua yhdenvertaisesti opetukseen.

Kouluille myönnetään lukuvuosittainen tuntikehys koulunkäynninohjaajien palkkaamiseen. Koulunkäynninohjaajat voivat olla yleisopetuksen ohjaajia, luokkaohjaajia erityisluokissa tai kohdennettuja ohjaajia. Tämä tuki keskeisiltä osin oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opettajien ja ohjaajien työ on suunnitelmallista ja perustuu aina opetusryhmän tarpeisiin.

Yksittäiselle oppilaalle voidaan perustellussa tilanteessa kohdentaa ohjaajaresurssia, jotta hänen yhdenvertainen mahdollisuutensa perusopetuksen suorittamiseen on mahdollista. Tämä kohdennettu ohjaajapalvelu tulee arvioida ja kirjata oppilaan oppilaskohtaisten tukitoimien arviointi- ja suunnitteluasiakirjaan, joka on Wilmassa. Lisäksi siitä päätetään oppilaan oppilaskohtaisten tukitoimien päätöksessä.

Koulu hankkii tarvittavat tulkitsemispalvelut. Oppilaan tarvitsemat apuvälineet koulu hankkii pääsääntöisesti itse ja mahdollisesti yhteistyössä esimerkiksi oppilaan tukitoimien tai hoitotahon kanssa.

7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

7.5.1. Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai

erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päätötdistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumisesta ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

[Oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut](#)

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poiketessa puututaan oppilaan perusoikeuksiin. Oppilaalla on aina oikeus tarvitsemaansa tukeen ja oppimäärän rajaaminen on tarpeen, mikäli hän ei saavuta perusopetuksen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteita tuesta huolimatta.

Oppimäärän rajaamispäätös voidaan tehdä, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä 5) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös voidaan tehdä vain, kun oppilas on saanut muiden tukimuotojen ja tukitoimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena kokoaikaista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa vähintään lukukauden ajan. Perusteena oppimäärän rajaamiselle eivät voi lähtökohtaisesti olla opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi. Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä. Arviointiin osallistuvat oppilaan luokanopettaja, aineenopettaja, erityisopettaja ja / tai erityisluokanopettaja. Pelkkä opettajien tekemä tuen tarpeen pedagoginen arviointi ei riitä. Lisäksi tarvitaan monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa ja laajempaa oppilaan oppimisen arviointia. Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina psykologin / neurologin tutkimuksen ja lausunnon.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen on annettava tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista liittyen jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen. Perusopetuksen päättöarvioinnissa oppilas saa rajatun oppiaineen osalta teknisen merkinnän *5. Ennen hallintopäätöksen tekemistä on oppilasta ja huoltajaa kuultava. Hallintopäätöksen oppimäärän rajaamisesta tekee palvelualuejohtaja.

7.5.2. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä on aina oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide. Vapauttaminen edellyttää oppilaan sen hetkisen tilanteen ja tarpeen mukaista arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä. Päätös oppiaineesta vapauttamisesta edellyttää aina monialaista yhteistyötä ja lausuntoa terveydellisistä syistä, jotka puoltavat vapauttamista oppilaan edun mukaisena toimintatapana. Tilapäisen vapauttamisen sijaan voidaan suunnitella opiskelua myös poikkeuksellisin opetusjärjestelyin (PoL 18§). Oppilasta ja hänen huoltajaansa on kuultava ennen hallintopäätöksen tekemistä.

7.6 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

7.6.1. Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

7.6.2. Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitettulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026

mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.

7.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

Mikäli oppilas on erikoissairaanhoidon potilaana, rehtori tekee oppilaalle PoL 18 § :n mukaisen hallintopäätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä. Oppilas säilyy oman koulunsa oppilaana ja hänen opetuksessaan noudatetaan Askolan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Omasta koulusta sovitaan vastuuopettaja yhteistyöhön erikoissairaanhoidon kanssa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta, konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä linjataan opetussuunnitelman luvuissa 5.4.6 ja 5.4.8.

7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheissa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa

noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen

Esiopetuksen tehtävänä on huolehtia, että opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto siirtyy perusopetukseen. Esiopetuksessa on huolehdittava myös siitä, että huoltajia tiedotetaan tiedonsiirtoon liittyvien vastuiden jakautumisesta. Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon lapsen siirtyessä perusopetukseen.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Perusopetuksessa oppilaalle laaditaan tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ja tehdään tukea koskeva päätös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Siirrettäviä tietoja ovat

- esiopetuksesta on siirrettävä perusopetukseen lapsen oppimisen kannalta merkitykselliset pedagogiset tiedot. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot tulee siirtää kaikkien lasten osalta, jotta oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot voidaan järjestää tarkoituksenmukaisiksi.
- Mikäli lapsi on saanut oppilaskohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto otetaan huomioon lapsen siirtyessä perusopetukseen. Voimassa olevassa tukea koskevassa päätöksessä päätetyt asiat voidaan siirtää välttämättömänä tietona (mm. missä asioissa oppilas tarvitsee tukea, arvio annetun tuen vaikuttavuudesta, listaus toimivista tukitoimista).
- Lapsella esiopetuksessa käytössä olleet henkilökohtaiset apuvälineet, lapsikohtaiset tulkitsemis- tai avustajapalvelut tai erityisopettajan opetus säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen.
- Muut asiat, jotka vaikuttavat oppilaan turvalliseen opetuksen järjestämiseen erityisesti, jos oppilaan tuen tarve vaikuttaa opetusryhmän suunnitteluun.
- Muiden siirrettävien tietojen osalta on käytettävä tapauskohtaista harkintaa.
- Huoltajien suostumuksella lapsesta voidaan siirtää laajemminkin tietoa liittyen opetuksen järjestämiseen sekä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen.

Turvalliseen opetuksen järjestämiseen liittyviä asioita käsitellään tarkemmin yksilöllisen monialaisen opiskeluhuoltoryhmän tapaamisessa lain määritelmien mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tiedonsiirrosta. Yksilöllinen tiedonsiirtopalaveri järjestetään aina tarvittaessa lapsen tietojen välittämiseksi esim. yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Huoltajille on tarjottava mahdollisuus osallistua tiedonsiirtotapaamiseen.

Yksilöllisen opiskeluhuollon asiat

Yksilölliseen opiskeluhuoltoon liittyvät tiedot siirretään huoltajan kanssa yhteistyössä. Tätä varten kootaan yksilöllinen monialainen oppilashuoltoryhmä.

Huoltajan vastuulla on lapsen terveyteen ja lääkitykseen liittyvät asiat:

- terveydenhuollossa laaditut lausunnot
- lääkehoitosuunnitelmat
- allergiatiedot
- tiedot terapiasta

Näiden tietojen siirtämisessä suositellaan yksilöllisen tiedonsiirtopalaverin hyödyntämistä. Huoltajat toimittavat kyseiset asiakirjat kouluterveydenhuoltoon / kouluun tai niiden siirrosta sovitaan huoltajien kanssa erikseen.

Esiopetuksesta tapahtuvassa tiedonsiirrossa toimitaan seuraavasti

- esiopettaja vastaa tiedonsiirtolomakkeen täyttämisestä wilmassa yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedonsiirtolomake siirtyy koululle wilmassa koulun alkaessa. Keväällä pidetään tiedonsiirtopalaveri, johon osallistuvat mm. esiopettaja, alkuopettaja ja erityisopettaja, koulun rehtori, kouluterveydenhoitaja.
- Tarvittaessa pidetään moniammatillinen yksilöllinen siirtopalaveri, jossa lapsen huoltajat ja alkuopettaja sekä muut tarvittavat tahot ovat läsnä (esim. kouluterveydenhoitaja, terapeutti, koulun rehtori, päiväkodin johtaja).
- Voimassa olevat tukea koskevat päätökset ja niissä päätetyt asiat siirretään välttämättömänä tietona Wilman kautta suoraan koululle koulun alkaessa.
- Mahdolliset asiantuntijalausunnat siirretään kouluun huoltajan luvalla tai huoltajan kautta.

7.9 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
 - rehtorin vastuut
 - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
 - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
 - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
 - pienryhmien koko ja muodostaminen
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
 - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa

- opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut